

IŽANGA

Pagaliau pirmadienį apie dešimtą ar pusę vienuolikos Sibilė Van Antverp nusineša prie savo rašomojo stalo puodelį airiškos pusryčių arbatos su pienu. Lova paklota, indai išplauti ir džiušta ant rankšluosčio šalia kriauklės, augalai palaistyti, nuo lentynų nuvalytos dulkės. Ji tiksliai prisitraukia kėdę, tada kelias akimirkas žvelgia pro langą į savo sodą ir toliau, žemyn link upės – į toluoje boluojančias trikampes bures, dangaus atspindį plačiame vandens paviršiuje, kvadratinius didžiulius namus Anapolio pusėje. Su malonumu išlygina pluoštą laiškų popieriaus ir nedidelę, nuolat virstančią stirtą knygų, kurias ruošiasi skaityti. Puodelyje tvarkingai sudėlioja rašiklius. Suskaičiuoja pašto ženklus. Peržvelgia gautų, bet dar neatsakytų laiškų krūvelę; stalčiuje gulinčią šūsnį užverstų puslapių – laišką, kurį rašo jau daugybę metų, tačiau taip niekada ir neišsiuntė. Sibilė yra motina ir močiutė, išsiskyrusi, baigusi garbingą teisininkės karjerą – visa tai jos gyvenimo dalis, tačiau būtent šis susirašinėjimas...

Trečiadienį viskas tas pats.

Ir penktadienį.

Ir šeštadienį.

Pirmadienį, apie dešimtą ar pusę vienuolikos, Sibilė Van Antverp vėl sėdasi prie rašomojo stalo. Susirašinėjimas yra jos gyvenimo būdas.

Feliksui Stounui
Drugelio g. 7
84220 Gordas
PRANCŪZIJA

2012 m. birželio 2 d.

Feliksai, mano mielas broli,
ačiū už gimtadienio atviruką, plunksnakotį ir knygą, kurią pradėjau skaityti tą pačią dieną, kai atkeliavo (ketvirtadienį), ir šiandien baigiau. Ji buvo lygiai tokia, kaip ir apibūdinai. Netikėta ir jaudinanti, išradinga – kaip tik man. Septyniasdešimt treji, jei ką, tokie pat kaip septyniasdešimt dveji: artritas, užkietėję viduriai, bėdos dėl miego. Be to, nusprendžiau nebesidažyti plaukų. Kaip žinai, savo gimtadienio pernelyg nesureikšminu, bet vis tiek malonu, kad jį prisimeni. Be abejo, užkandžiams bei kortų partijos užsuko Trudė ir Milė. Susisiekė abu vaikai – Briusas kepynkloje užsakė braškių tortą (jis vis tiek kitą savaitgalį atvažiuos išvalyti lietvamzdžių), bet jis buvo siaubingas, tad išmečiau. Tikriausiai daug kainavo. Iš Londono paskambino Fiona. Pranešė, kad namo negrįš iki pat Kalėdų, nes visa paskendusi darbuose, o dabar kažką projektuoja Sidnėjuje, dėl Dievo, tad mėnesį praleis Australijoje. Ji tikina mane, kad Voltas neprieštarauja, jog ji taip dažnai būna išvykusi, bet pasakysiu tau – nežinau, kaip tai atlaikys jų santuoka. Šiame etape ji tikrai nebegalės susilaukti vaikų. (Jie nė nebando. Bent jau man ji nesakė, kad bandytų. Kai apie tai užsimenu, ji supyksta.) Mano kaimynas Teodoras Liubekas, kaip ir kismet, atnešė nuo savo krūmų skintų rožių; labai gražu iš jo pusės, net jei jis – atskalūnas iš Amerikos laukinių vakarų užribio.

Kaip Prancūzija? Kaip Stiuartas? Ką dabar rašai? Ačiū už kvietimą apsilankyti, labai malonu, kad vis mane kvieti. Taip, man be galo patiko „The Château“, bet tai romanas, ir nors norėčiau pamatyti tavo naujuosius namus, ne – neatvyksiu. Lygiai kaip vasaros popietė yra nuostabi, kol esi vėsinojamoje patalpoje, o išėjęs laukan patenki į karštį, tvankumą ir bjaurumą, taip ir atvirukas iš Prancūzijos su levandomis bei saulėgražomis, įsivaizduoju, yra kur kas patrauklesnis už pačią šalį. Šiais laikais skraidyti – vienas vargas: saugumo patikros, visi tie reikalavimai dėl багаžo dydžio, kremų ir kontaktinių lėšų skysčio pilsymas į mažus buteliukus. Jei atvirai, manęs tai nė kiek nežavi, ir aiškiai pasakiau dar tada, kai persikėlei į kitą žemyną, kad neatvyksiu.

Tvarkydama dėžes radau šią nuotrauką (pridedu), darytą tą dieną, kai tave parsivežė iš vienuolyno. Mažos kelnytės ir visiškai plika galva. Gyvenimas apsuko ratą. Mama čia atrodo nuostabiai; niekada nesu mačiusi kitos nuotraukos, kur ji būtų su šiuo žaliu sijono kostiumėliu, bet prisimenu jį kuo puikiausiai. Tą dieną atmenu taip aiškiai, lyg ji būtų buvusi vakar. Siautė audra – be lietaus, tik keistas vėjas ir šiluma, o kieme gulėjo nuvirtęs medis, visur mėtėsi šakos ir pagaliai. Prisimenu, kad kaimynė ponია Kari pietums paruošė jautienos troškinį ir iškepė šokoladinį pyragą, o aš visą popietę laukiau, kol privažiuos automobilis ir parveš tave. Mitsė negalėjo atvažiuoti rytiniams darbams, nes audra buvo nutraukusi laidus ant Kantono tilto, tad aš pati nuvaliau dulkes, paklojau lovas, atitraukiau užuolaidas. Gal žinai, kas galėjo padaryti šią nuotrauką? Manęs prižiūrėti buvo atvykusi mamos sesuo Eloizė, bet nemanau, kad ji fotografavo. Spėju, tai mūsų pirmasis šeimos portretas.

Atiduodu jį tau, nes pati turiu nuotrauką iš tos dienos, kai parsivežė mane.

Linkėjimai Stiuartui, žinoma.
Tave mylinti sesuo
Sibilė

P. S. Feliksai, praėjusį vakarą patekau į nedidelę bėdą. Niekio rimto, iš tiesų, man viskas gerai, bet kadilakas dabar autoservise. Tiesą sakant, tai veikiau nepatogumas, nieko daugiau.

2012 m. birželio 2 d.

Gerbiamas pone Liubekai,
dėkoju už nuostabias baltas rožes, kurias palikote mano priean-
gyje gimtadienio proga gegužės 29-ąją. Taip pat šį rytą gavau jūsų
balso pranešimą. Vakar vakare namo buvau parvežta taksi dėl ne-
didelės automobilio avarijos, tačiau viskuo jau pasirūpinta.

Pagarbiai
Sibilė Van Antverp

Poniai Annai Patchett
per „Parnassus Books“
3900 Hilsboro Paikas
#14
Našvilis TN 37215

2012 m. birželio 2 d.

Brangioji Anna,

rašau norėdama pasveikinti jus su naujausiu romanu „Nuostaba“, kurį gimtadienio proga man padovanojo brolis. Ši rytą baigiau jį skaityti. Šiandien šeštadienis, o knygą pradėjau tik ketvirtadienį – tai jau savaime ši tą pasako, nors jūs to negalėtumėte žinoti, nes esame nepažįstamos, nors ir ne visai: kartą jau apsikeitėme laiškais. Tai buvo pačioje naujojo tūkstantmečio pradžioje, kai perskaičiau jūsų pirmą didįją bestselerį „Bel Canto“ ir jūs man atsakėte, pagyrėte mano rašyseną bei paraginate kreiptis į jus vardu. Galbūt prisimenate, o gal ir ne, – priklausomai nuo to, kiek laiškų nuolatos gaunate ir perskaitote, – kad rašiau, jog man labai patiko „Bel Canto“, tačiau ši nauja knyga yra dar geresnė. (Turėčiau pridurti aiškumo dėlei, kad rašiau jums ir baigusi skaityti ankstesnę jūsų knygą „Run“, tačiau atsakymo nesulaukiau, bet tai visiškai suprantama, tad prašau nesukti sau dėl to galvos.)

Paprastai vidutinio ilgio romaną perskaitau per keturias dienas, tačiau „Nuostabos“ puslapiais skriete praskriejau – ta egzotiška veiksmo vieta Amazonėje ir protingos, nepaprastai sudėtingos daktarės Sing ir Svenson. Iš kur jūs tiek daug išmanote apie šiuos dalykus – smulkmenas apie Amazonę, mokslą? Ar pati ten keliavote? Ėmiau svarstyti apie faktų ir pramanų santykį kalbant apie tą medžio žievę. Scena, kai milžiniška gyvatė išnyra

iš vandens, įsliuogia į valtį ir raumeningu kūnu apsideja aplink berniuką Velykį, o amerikiečiai siaubo apimti stebi, – tos scenos tylą buvo tiesiog kinematografiška. Negalėjau atgauti žado gal penkis puslapius, o gal ir daugiau. Ir, žinoma, tas daktarės Svenson atvejis – tokio amžiaus (mano amžiaus! Daktarei Svenson septyniasdešimt treji, kaip ir man) lauktis kūdikio. Tikrai negaliu įsivaizduoti. O kai pabaigoje išgelbsti kūdikį – na, man tiesiog nugara nuėjo pagaugais, bet buvo nuostabu skaityti apie tokią sudėtingą jos amžiaus moterį, žavinčią intelektu, orumu ir net klaidomis – visais tais giliais asmenybės sluoksniais. Nesu mokslininkė; dirbau teisės srityje, tačiau joje išvelgiau ir šiokių tokių savo atspindį. Tie kamuojantys etikos klausimai, dėl kurių skaitytojas ją pasodina į teisiamųjų suolą. Tas nuostabos jausmas, kurį patiri šiame gyvenimo etape – savotiškas apstulbimas, lydimas sąmyšio, iš kurio kyla nerimas ar net, sakyčiau, baimė. Kaip čia atsidūrėme? Kaip tai įmanoma? Mudvi su svaine Rozali keičiamės knygomis, ir esu tikra, kad ši jai labai patiks, tad viskas tiesiog tobula.

Turėkite omenyje, kad jei kada nors lankysitės Anapolyje, mielai jus priimčiau pas save. Žinot, turiu nedidelį namelį, pasislėpusį jaukiame sename rajone, čia namai stovi atokiau vienas nuo kito ir auga didžiuliai seni medžiai. Namas stovi ant kyšulio, atsisukęs į vandenį, o antrame aukšte yra puikus didelis svečių kambarys su atskiru tualetu ir stoglangiu. Per jį matosi Severno upė, ją plaukiantys laivai, dideli namai kitame krante ir tiesiai po langu mano sodas, kurį kruopščiai prižiūriu. Gyvenu viena, be to, į viršų užlipu tik susitvarkyti po svečių apsilankymo, tad turėtumėte ten visišką privatumą ir, manau, jaustumėtės labai patogiai. Nesu rašytoja, bet jei būčiau, ko gero, tai būtų puiki

vieta rašyti knygą, tad dar kartą – esate labai laukiama, jei kada nors nuspręstumėte apsilankyti. Nuo čia iki Vašingtono – menkas atstumas.

Iki kitos knygos arba jūsų apsilankymo.
Šilčiausi linkėjimai nuo
Sibilės Van Antverp

(Tęsinys. 2012 m. birželio 2 d., ankstesni puslapiai NEIŠSIŪSTI)

Aš sudaužiau automobilį. Važiavau namo po pristatymo bibliotekoje, buvo vakaras ir įsirežiau į žemą betoninę sieną. Pasak mechaniko, automobilio greičiausiai nepavyks sutaisyti. Fiziškai man viskas gerai, bet tas įvykis mane siaubingai sukrėtė. Siaubingai. Žinoma, pati avarija – tas garsas, metalo laužu virtęs kadilakas, – bet ir dėl to, kas nutiko... Nesu tikra, ar aš... Na...

Man atrodo, nutiko taip: važiavau iš bibliotekos stovėjimo aikštelės, nuo šviesų į tamsą, ir, žinai, na... ko gero, negaliu tiksliai pasakyti, kas įvyko. Važiavau kaip visada lėtai ir ramiai, bet kažkas atsitiko. Tiksliai neprisimenu, bet, manau, staiga tiesiog nieko nebemačiau. Nebemačiau! Bet kaip? Tas laiko tarpas – ar tai tebuvo akimirka, ar minutės? Atrodė, tarsi mano gyvenimas būtų filmas, kuris staiga užtemo, bet nesu tikra, ir būtent tai man kelia nerimą. Nežinau, ar ta juoda praraja buvo tik regėjimas. Ne taip, lyg būčiau užmerkusi akis, – veikiau tarsi iš mano atminties būtų ištrintas laiko tarpas iki pat tos akimirkos, kai patyriau avariją. Man taip jau yra nutikę anksčiau – toks ištrynimo jausmas. Štai kas mane gąsdina. Kaip toks dalykas apskritai gali nutikti? Manau, tai jau prasidėjo, Žirgeli, – aš netenku regėjimo. Spėju, kad būtent tai ir buvo. Teoriškai žinojau, kad apaksiu, bet priėmiau tai tik kaip tolimą galimybę. Dabar atrodo, kad jau pradėjau akti, ir viskas vyks būtent taip, bet to nesitikėjau. Šios sumaišties. Automobilį nutempė, mane namo parvežė taksi ir visą naktį prasėdėjau nemiegodama, bijodama tamsos. Bijojau išjungti šviesą.

Sapnuoju košmarus. Galbūt jau esu tai minėjusi. Tuose košmaruose vis dar regiu, bet kartu ir žinau, kad esu akla. Žvelgiu

pro langą į burlaivius, bet gal jie susilieję, o gal tiesiog žinau, kad dabar diena, nors atrodo kaip naktis. Arba esu sode ir neatpažįstu gėlių. Kas tai? – galvoju. Arba žiūriu į romano tekstą, bet niekaip nesuvokiu nei raidžių, nei žodžių prasmės. Tačiau baisiausias sapnas – ir jis vis kartojasi – yra toks: atsisėdu prie stalo rašyti, priešais guli krūva laiškams skirto popieriaus, mano rašikliai, vokai, ir graibau juos tarsi katė letenomis, bet negaliu paimti. Arba paimu rašiklį, o jis mano rankoje linksta tarsi virtas spagetis. Spaudžiu jį prie popieriaus lapo, o jis suminkštėja ar tiesiog suyra. Yra ir tokia sapno versija, kurioje jau pradedu rašyti, tačiau nieko nesuprantu – nesugebu parašyti nė žodžio, viskas virsta keverzonėmis. Taip mano baimė įsivaizduoja aklumą. Regis, sapnai turėtų būti tiesiog juoda tuštuma, – tikriausiai taip viskas iš tikrųjų ir bus, nors jei sapnuočiau juodą tuštumą, manau... apskritai nesapnuočiau. Tikrai miegočiau, bet nemanau, kad šiame gyvenimo tarpsnyje aš išvis miegu be sapnų, – mano protas perpildytas minčių. Pernelyg daug vaiduoklių.

Mano oftalmologas daktaras Džeimsonas sakė, kad, procesui prasidėjus, gali praeiti metai arba dešimtmetis, kol visiškai apaksiu, o ligai progresuojant, regėjimas gali tai pradingti, tai vėl sugrįžti. Turėsiu užsirašyti vizitui. Padarysiu tai dar šiandien. Niekam apie tai nesakiau, išskyrus Rozali ir tą vaiką Hari, kurį jau minėjau anksčiau, – vaiką, su kuriuo kas mėnesį apsiukeičiame laiškais, buvusio mano kolegos teisėjo Džeimso Lendžio sūnų. Ak, dar pasakiau ir rašytojai Joanai Didion. Briusui ar Fionai neužsiminiau.